

Megnyugtatót a kis, napsütötte tisztás. Végre láthatatlanná váltam. Kedves, örökzöld bokrok vettek körül, és egy piros-sárga mintás kempingszékben üldögéltem, amelyet a hotelből loptam ki a hátsó kertbe. Csak jobb felől nem takart el semmi, de ott egy járhatatlan sziklafal ereszkedett alá a tengerpartig.

Laczkó Mária 75

PILLANATKÉP – DOMBTETŐN

A szállodát egy magaslatra építették, elegáns, viktoriánus stílusú villák közé.

Innen a dombtetőről úgy tűnt, mintha az óceán felett lebegnék. Ott, ahol a fehér tarajú, sötét hullámok összeértek az azúrkék égbolttal, egy bolha méretű repülőgép húzott kelet felé.

A leveleken keresztül átláttam a szomszéd villa kertjébe. Egy sötét hajú, négy-ötéves forma kislány játszott ott. Táncolt, vagy inkább táncolni próbált. Mackós termete miatt nem volt könnyű dolga. Partnere egy hatalmas, pöttyös labda volt, amelyet a mellkasához szorított.

Gyerekkoromban nyolcan osztoztunk egy hasonló labdán. Igaz, mire a legkisebb testvéreim eljutottak a labdázásig, én már kinőttem belőle.

Volt olyan időszak az életemben, hogy sokalltam az egyre csak születő, újabb meg újabb kistestvéreket – épp eleget kellett otthon segítenem –, de amikor felnőttfejjel idéztem fel azokat az éveket, hirtelen mintha valami furcsát éreztem volna a gyomromban, és rohamszerű, kízó vágyakozás fogott el; sóvárgás a hajdani, lármás, pelenkaszagú gyerekszoba után, amely annyira meleg és biztonságos helynek tűnt, valahányszor csak visszagondoltam rá.

Ennél messzebbre már nem menekülhettem. De hiába érkeztem meg nagy nehezen San Franciscóba, a szállodából már képtelen voltam kimozdulni. Pedig régóta vágytam erre az utazásra. Eddig csak filmen láttam a város meredek utcáit, a dombokra felkúszó házakat és az élénkszínű, nyitott villamosokat. Az emberek a lépcsőn utaztak, és ez felidézte bennem a hetvenes éveket, amikor vidáman ugráltunk a mozgó villamosokra. Réges-régen történt, egy másik világban, amelyben boldog jövőt ígértek nekünk.

A város legalább húsz éve felkerült a titkos, hárompontos kívánságlistámra. Mágnesként vonzott a napfényes, homokos tengerpart is.

Sohasem hittem benne, hogy eljutok idáig, de most az egyszer rám mosolygott a szerencse. Noha tudtam, hogy le akarsz kenyerezni – valóságos kis vagyonnal ajándékoztál meg –, elfogadtam a pénzt, és nem sokat törtem

rajta a fejem, honnan származik. Csak jóleső elégtételt éreztem, hogy ekkora összeggel próbálsz visszavásárolni. Azt mondtad, a megnövekedett költségeimet szeretnéd fedezni. Később jöttem csak rá, hogyan lettél hirtelen ilyen gazdag; kivetted az összes megtakarításunkat a bankból. Nem bán-
76 tam. Nem érdekelt engem akkor már semmi, legkevesbé a jövő. Úgy kapaszkodtam ebbe az utazásba, mint egy utolsó szalmaszálba.

Tisztában voltam vele, hogy a másik két kívánságom úgyis vágyálom marad, nem tesz csodát a kedvemért egyetlen mesebeli tündér vagy öreg-anyó sem.

Aztán megérkeztem San Franciscóba, és a szerencse elpártolt tőlem. Csak egy hét után merészkedtem ki a hotelből, és akkor is csak a hátsó kertig jutottam el. Abba is jól beleizzadtam. Útközben állandóan úgy éreztem, mintha a cél egyre távolodna tőlem. Csak akkor nyugodtam meg, amikor jó ideje már a kempingszéken ültem, és láthatatlanná váltam a világ számára.

Fiatal koromban úgy gondoltam, hogy lazán átlibbenek majd az életem. Munka, család, gyerekek, és mindez játszi könnyedséggel, vidáman, minden erőfeszítés nélkül.

Talán a színes kempingszék tűnt fel a kislánynak. Mindenesetre elindult felém, a maga nehézkes módján. Nagyon helyes, piros-sárga mintás nyári ruhácskát viselt, amely jól illett két vékony copfba font, finom szálú fekete hajához és sötét szeméhez. Megállt a két kert határán, félig-meddig a bokrok takarásában, és kíváncsian kukucskált át. Idősebbnek tűnt, mint vártam. Talán 8–10 éves lehetett.

És egyértelműen Down-kóros volt.

Emlékszem arra a napra, amikor a család legkisebb tagját, Emmát hazahoztuk a bölcsődéből, és ő rögtön leült a TV elé. Valamilyen kismamáknak szóló műsort adtak, és közben mutattak egy csecsemőt is. Emma olyan szívettépően zokogott, amiért neki „nincs babája”, hogy leesett a székről a földre.

Nekem sohasem volt efféle hiányérzetem, nyilván a húgocska-öcsike-tülkínálat miatt. Később a testvéreimnek összesen tizenegy gyereke született, és én szívesen segédkeztem körülöttük. A kezemben még benne volt – és máig benne van – az a sok pelenkázás, etetés, emelgetés.

– Hogy hívnak? – kérdezte a kislány, és érdeklődve bámult rám jellegzetes, mandulavágású szemével.

– Elisabethnek – feleltem. Nem kellett nagyon összeszednem az angol tudásomat, mégis zavarba jöttem. Mit mond az ember egy Down kóros gyerekeknek?

További eszmecezerére azonban nem került sor. A kislány felfedezett egy faágat a földön, és vontatni kezdte. Lassan távolodott tőlem, vissza sem nézett.

– És téged hogy hívnak? – kiáltottam utána.

– Valerie – felelte, és eldöcögött legújabb játékával.

77

Teltek-múltak az évek, de a mi házasságomba nem hozott a gólya kisbabát. Cseppet sem izgultam, úgy véltem, ráérünk még.

Diákkoromban legjobban azt élveztem, amikor tanítgathattam a kistestvéreimet. Csakhamar valamennyien szinte félistenként tiszteltek. Mi tagadás, akkoriban eléggé a fejembe szállt a dicsőség. Az iskolában is állandóan magyaráztam a többieknek. Ha segítesz másoknak, akkor talán nem olyan nagy baj, hogy szereted hallani a saját hangodat. Más kérdés, hogy az osztálytársaim valószínűleg roppant beképzeltnek tartottak.

Magától értetődött, hogy tanári pályára mentem. A családban is, a magánéletben is gyerekek vettek körül, és talán ezért nem türelmetlenkedtem, amiért csúszott, egyre csak csúszott a terhesség.

A szorongás, a pánikézés éppolyan erősen fojtogatott a következő napon is, amikor kivonultam a hátsó kertbe. De miután leültem, megnyugodtam.

Ezúttal háboríthatlanul egyedül voltam. Egy darabig a varázslatos kilátásban gyönyörködtem. Egyre jobban melegítettek a napsugarak – szinte éreztem, ahogy eljutnak legbelső, megfagyott énemhez is –, a bőrömet pedig finom szellő simogatta. Később eszembe jutott, hogy le kellett volna hoznom a könyvemet is. Mielőtt elindultam otthonról, valami könnyű, szórakoztató olvasmány után kutattam a polcon. Végül Pirx pilóta kalandjaira esett a választásom, Stanislaw Lemtől. Csakhogy eddig még egyetlen sort sem olvastam belőle.

Mire nagy nehezen visszaértem a kertbe a novellákkal, addigra már Valerie is megjelent a szomszédban. Nem vett észre. Sárga ruháját hozzáillő zöld fűfoltok tarkították. Az egyik fehér térdzoknija lecsúszott.

Csaknem egy emberöltő telt el azóta, hogy összeházasodtunk. Sohasem szedtem fogamzásgátlót, és másképp sem védekeztünk. Harminchét vagy harmincnyolc éves lehettem, amikor hirtelen ráébredtem, hogy vészesen ketyeg az a bizonyos biológiai óra. És csak akkor kezdtem el gyanakodni, hogy valami baj van.

A gondolattól, hogy meddőségi vizsgálatnak vessük alá magunkat, a hideg is kirázott. A legtöbb ember valószínűleg szégyell mások elé tární ilyesmit, de engem csak az időzítés zavart. Éppen osztályfőnök voltam, egy fafejű,

csökönys banda osztályfőnöke. Le akartam őket érettségiztetni, de addig még két év volt hátra. A terhességi problémát a szőnyeg alá söpörtem.

Aztán soha többé nem foglalkoztam vele.

Te sem.

78

Miközben néztem a kislányt, azon töprengtem, vajon miért játszik egyedül. Nyárra nyilván bezárták az iskolát, de annál inkább szüksége lenne társaságra.

Valerie azonban szemlátomást jól érezte magát. Egy kör alakú homokozóban guggolt, és lelkesen ügyködött a lapátjával. A homokozó kőperemét már számos szabálytalan kupac borította. A kislány fáradhatatlanul dolgozott. Csak akkor esett ki a ritmusból, amikor véletlenül felnézett, és észrevett. Álmélkodva bámult rám, aztán elindult felém.

Olyan helyes, bumfordi jószág volt... Szerettem volna, ha egy darabig magam mellett tarthatom. Vajon mivel kelthetném fel az érdeklődését? Bár csak lenne nálam valami játék! Körülnéztem – ez a kislány egy botnak vagy kavicsnak is örülne. De azon az eldugott kis tisztáson csak fű nőtt, szépen rendben tartott fű. Az ölembe tartott könyvre esett a pillantásom. A Pirx pilóta borítóján a sötét háttér előtt egy gyönyörűen kivilágított, ezüstszürke, csillogó űrhajó repült.

– Nézd – mutattam Valerie-nek.

A gyerek nem tévovázott, átcsörtetett a kerítést jelképező bokrok között. Ismét adtam egy roszpontot a szüleinek. Nem kellett volna már régen megtanítaniuk a kislánynak, hogy legyen óvatos az idegenekkel? A Valerie háta mögött magasodó, többszintes villa arra utalt, hogy a családnak van mit aprítania a tejbe. Szerencséjük, hogy nem vagyok emberrabló! Persze lehet, hogy a szülők már megpróbálták némi bizalmatlanságot csöpögtetni a gyerekbe, de kudarcot vallottak. Tulajdonképpen semmit sem tudok a Down-kórosokról.

Valerie közben magához ragadta a könyvet.

– Repül a ház – mutatott az űrhajóra.

Ekkor a szomszéd villa felől egy kiáltás hallatszott, és Valerie elcamogott tőlem. Ismét nem nézett vissza.

Agorafóbia, magyarázta a pszichiáter, akit a barátnőm ajánlott.

A tavaszi eseményekkel kezdődött a rettegés, és július elején tetőződött. Valahányszor kitétem a lábam a lakásból, ájulás kerülgetett. Előfordult, hogy leültem a földre a lépcsőfordulóban, mert még ahhoz sem volt elég erőm, hogy hazameneküljek.

Miután Valerie ismét elszaladt, visszaindultam a szállodába. Könnyebben juttottam el az előcsarnokig, mint máskor, de aztán a liftben valaki elővett egy

okostelefont. Amint megpillantottam a kivilágított képernyőt, elfogott az ismerős szédülés. Megijedtem. Nehogy már klausztrófóbiás is legyek! Gyorsan kiszálltam a következő emeleten, és odarohantam az ablakhoz. Próbáltam rést nyitni rajta, de nem sikerült. Már egész testemben reszkettem, és kivert a víz. A dombokra települt város képe elhalványult, és fel- 79
lehullámzott a szemem előtt. Ilyen lenne a tengeribetegség? Néhányszor mélyen beszívtam a levegőt, aztán lassan kifújtam. Ne gondold a rosszul-
létre. Minden erőmmel próbáltam elfeledkezni az émelygéstől, és egy idő után valóban eszembe jutott valami más. De nem örültem neki.

Nem, egyáltalán nem örültem neki. Ha valamiféle varázslattal kitörölhettem volna azt a négy hónappal korábbi tavaszi reggelt az életemből – vagy legalább a memóriámból –, megtettem volna.

Emlékszem, aznap kezdődött a húsvéti iskolai szünet. Arra ébredtem, hogy harsányan énekelsz a fürdőszobában, aztán zuhanycsobogás fedte el a hamis hangokat. Álmosan kibotorkáltam a WC-re, és amikor visszajértem a hálóba, megszólalt a mobilod az éjjeliszekrényen.

Sohasem érdekelték a telefonhívásaid. Nem az a fajta feleség voltam, aki turkál a férje zsebében, belenéz a levelezésébe, leskelődik, szimatol, faggatózik. Úgy gondoltam, hogy bizalom nélkül nincs házasság. Ma is ez a véleményem – a történetek ellenére is. Azon a reggelen Mick Jagger hangján jelzett a mobilod. Úgy viselkedtél, mint egy kamasz, állandóan változtattad a csengőhangot. A telefon képernyője kivilágosodott, és megjelent rajta egy fotó. Messziről ismerősnek tűnt. Közelebb léptem, és téged pillantottalak meg. Nem lehettél több húszévesnél, és én máris negyedszázadnyit repültem vissza az időben; éppen így néztél ki, amikor megismerkedtünk. Nem sokkal később pedig már úgy éreztük, hogy nincs a miénkhez fogható szerelem az egész világon. Két év múlva a szüleink minden tiltakozása ellenére összeházasodtunk.

Ott ácsorogtam a szálloda ablakánál, és megpróbáltam elhessegetni annak a napnak az emlékét. Egy idő után kissé csökkent a szédülés. Ehhez talán az is hozzájárult, hogy nem emeltem fel a tekintetem San Francisco hullámzó dombjaira, hanem mereven lefelé néztem az utcára. Amikor végre kitisztult a látásom, egy játékbolt kirakatát pillantottam meg a túloldalon sorjázó üzletek között.

Szétszórta, agyonhasznált játékok a földön abban a régi, meleg, pelenkaszagú szobában. Imádnivaló, lármás tökmagok serege. Mostanra mindnyájan felnőttek, és valamennyiüknél újabb imádnivaló tökmagok születtek. Csak nálunk nem. A kivétel erősíti a szabályt. Különleges vagyok. Egzotikus. Unikum. Száraz és keserű.

A harmadik napon ájulás kerülgetett, amikor átkeltem az úttesten a játékboltba, de ez sem tántorított el.

Utána boldogan vittem ki a kertbe az ajándékaimat; teherautót, hajasbabát, tollaslabda-készletet, képeskönyvet. Ez utóbbit azért vásároltam, mert nem tudtam, hogyan áll az olvasással egy 8–10 éves Down-kóros gyerek.

Valerie odafutott hozzám, amikor meglátott. Büszkeség fogott el.

A hajasbaba nem aratott nagy sikert, de a teherautót a kislány rögtön vontatni kezdte. Utána pedig együtt nézegettük a könyvet. És – hála a képeknek –, Valerie mondott pár szót az iskoláról, a barátairól. Amikor pedig a könyv végén egy orvos vizsgált egy gyereket, Valerie felemelt ujjal figyelmeztetett, hogy az ő apja is doktor.

Meghitt együttlétünk ugyanúgy végződött, mint előzőleg. Megszólt az égi hang a szomszéd villából, és Valerie a maga ormótlan, mackós mozgásával elszökdécselt. Ezúttal sem nézett vissza.

Nincs rám szüksége.

Egyszerre kezdett el fájni minden.

Izabella.

Izabella, istenem. Mennyire okos volt. Negyedszázados pedagógiai pályafutásom alatt senki még csak a nyomába sem ért matematikából. Messze utána kullogott az egész mezőny. Különös, hallgatóg, visszahúzódo természete azonban kezdettől fogva a pletykák valóságos özönét indította el a tanári karban. Amerikai filmekben szocializálódott kollégáim hol az autizmus, hol az Asperger-szindróma bélyegét sütötték rá – pusztán briliáns elméje miatt. Izabella osztályfőnöke pszichológust ajánlott a családnak, de a szülők azonnal kikérték maguknak a sértést.

Aggódtam Izabelláért. Nem mindennapi lénye különös szépséggel párosult. Hasonlított a névrokonára, Isabelle Adjanira, a híres színésznőre – világitó-kék szem, sötét szempilla, sűrű szemöldök, hullámos fekete haj –, és én éppen a szépsége miatt féltettem. De hamar észrevettem, hogy zárkózottsága, komor szigorúsága mindenkit távol tart tőle. Ezért döbbsentem meg annyira, amikor pár nappal az írásbeli érettségi előtt egy régebbi diákunkkal láttam, azzal, akitől legszívesebben minden lányt elzártam volna. A fiúra kizárólag a rossz híre miatt emlékeztem; nem tanítottam. Szép kölyök volt ő is, magas, markáns arcélű, huncut szemű. Mindig más-más csinos lány társaságában lófrált a gimnázium környékén, még azután is, hogy kiment tőlünk.

Április utolsó hetében ez a fiú ölelgette Izabellát az utcasarkon. A tavaszi melegben büszkén mutogatta izmos, tetovált vállát.

Miután másnap is meglehetősen intim helyzetben találtam a párocskát, félrehívtam Izabellát. Nem való hozzád ez a fiú... Ahogy meghallottam a saját hangom, ráébredtem, hogy úgy beszélnek, mint az anyám. A szöveg is, a helytelenítő

tónus is őt idézte. Zavarba jöttem. Hirtelenjében azt sem tudtam, hogyan folytassam. Izabella kihasználta a pillanatnyi szünetet, és megszólalt. Tessék engem békén hagyni, mondta. A tanárő nem az anyám. Azzal elköszönt, és faképnél hagyott.

Néztem utána.

Nem az anyám.

81

Másnap, miközben izgatottan vettem elő a műanyagzacskót a bokor alól, amelybe a játékokat tettem, rájöttem, hogy egy kicsit jobban vagyok. Csökkentek a tüneteim.

Szerencsére Valerie-nek eszébe sem jutott, hogy új kincseit bevigye a házba. Ez megkönnyítette a dolgomat; nem akartam, hogy a szomszéd villában gyanakvást keltsenek az ajándékaim. Nehogy azt higgyék, hogy magamhoz akarom édesgetni a kislányt. Pedig bizony ez volt a szándékom.

A házasságunk első éveiben sokszor emlegetted, hogy milyen lesz majd, ha gyerekünk születik. Aztán egy idő után, nem beszéltél többé róla. Mikor is hagyta abba?

Valerie volt az elvarázsolt királykisasszony ebben a mesében. Egyre jobban kinyílt, boldogan fecsegett, és állandóan az ölembe mászott. A hajának sós illata volt, mint a tengernek.

San Franciscóban béke honolt.

Otthon...

Azon az áprilisi reggelen másodszor is megszólalt a telefonod az éjjeli-szekrényen, másodszor is kivilágosodott a képernyője, és akkor már éreztem, hogy baj van, olyannyira, hogy hirtelen homályos, bizonytalan félelem fogott el.

Miért írta ki a képernyő, hogy Peti hív? Téged soha senki nem hívott Petinek. Még az anyád is Péternek szólított – amíg csak élt szegény.

Aztán rájöttem.

Az volt a furcsa, hogy Valerie mindenről beszélt – iskoláról, gyerekekről, tanárokról –, de a családjáról hallgatott. Az apját is csak akkor, egyetlenegyszer hozta szóba, amikor a képeskönyveket nézegettünk. Az anyját pedig soha nem említette.

Továbbra sem akartam kérdezősködni. A kislány ugyan eléggé feloldódott már a társaságomban, de nem tudhattam, hová nyúlok, mit érinthetek meg... Előbb-utóbb úgymint kiderül.

Mindig minden kiderül.

Ami azután a tavaszi reggel után történt – amikor rájöttem, hogy van egy tizennyolc éves fiad –, azt nem tudnám szavakba önteni. Összeomlottam? Rosszszabb. Padlóra kerültem? Rosszabb. Meghaltam? Igen, egy kicsit meghaltam. Vagy talán nem is kicsit.

82

Három hét sem kellett hozzá, és fokozatosan megszűntek a pánikrohamok. Egy darabig azt hittem, hogy a tünetmentesség csak a hotel hátsó kertjére vonatkozik, de szerencsére tévedtem. Délelőttönként – eleinte félve, óvatosan, később már bátrabban –, egyre távolabbra merészkedtem a szállodától.

El akartalak hagyni, és nagyon jól esett, hogy inkább te költöztél el. Nem mondtam ugyan, de hálás voltam a lovagiasságodért. Sajnos azonban öngólt lőttem, mert elhurcolkodtál a másik „családodhoz”. Nem tudtam eldönteni, hogy ezt áldozatnak érzed-e, vagy épp ellenkezőleg...

A furcsa gondolatok mindig elalvás előtt, félálomban rohantak meg; Valerie anyja meghalt. Nem halt meg, de elhagyta a családját. A kislány apja középkorú, jóképű férfi, akinek egyetlen vágya, hogy egy korban hozzáillő társsal felnevelhesse a gyerekeit. Nekem teljesül mindhárom kívánságom, és olyan életem lesz, mint a testvéreimnek.

Aztán reggelenként, a kristálytisztá, kegyetlen napfényben rám zuhant a valóság.

Ráébredtem, hogy nemcsak tapintatból álltam el Valerie faggatásától. Igazából attól féltem, hogy megtudom, ki az a nő, aki mindig behívja a kislányt a házba.

Azt sem árultam el neked, hogy amikor békülni próbáltál, kis híján megpuhítottál. Már a helyszínt, a kedvenc kisvendéglőnket is jól választottad meg. Alighogy leültünk, elárasztottak az emlékek, és majdnem elsírtam magam. Nem sok ideje voltam még egyedül, de máris rettenetesen hiányoztál. A közelséged, a mókáid, a nevetésed; minden, aminek részese voltam.

Aztán rohamra indultál. Megkérdezted, fel tudok-e idézni legalább egy alkalmat az elmúlt húsz évből, amikor úgy éreztem, hogy megrovidítetted. Elgondolkoztam, és elég hamar rájöttem, hogy a kérdésre csak egyetlen becsületes válasz létezik. Csakhogy azt nem tudtam kimondani. Hallgattam és küszködtem magammal. Azt hiszem, csak várnod kellett volna egy kicsit, és meghátrálok. De te tovább beszéltél. Elmesélted, hogyan bonyolódottál viszonyba Natasával, és hogyan született meg Peti.

Már egy idegen ült velem szemben, egy idegen mesélt az életéről.

Megduplázódtál bennem, és a két Péter köszönőviszonyban sem volt egymással.

Hazafelé menet produkáltam életem első pánikrohamát.

Bejártam egész San Franciscót. Csodálatos volt.

83

Aztán egyszer csak rádöbbsentem, hogy egy hét múlva haza kell utaznom, és az életem ugyanabban a mederben folyik tovább, mint eddig. Még a hideg is kirázott a gondolattól.

A fiad. Meg amit Izabella vágott a fejemhez. Hónapokig hatalmas, fekete felhő vett körül, elzárta a fényt, és elszívta a levegőt. Mindig azt hittem, hogy már megszabadultam tőle, de újra meg újra előjött – órákon és tanári értekezleteken is –, és én védtelen voltam ellene.

Valerie a fűbe rajzolgatott egy bottal, nekem pedig ki kellett találnom, mit ábrázol a rajz. Mindketten remekül szórakoztunk. Igyekeztem elűzni a minduntalan előtolakodó gondolatot, hogy a szállodai szobámban ott hever az augusztus 7-i repülőjegy, és már csak öt napom van addig. Még mindig fogalmam sem volt róla, mitévő legyek.

A bokrok finoman rezegtek körülöttünk. Félig lehunyt szemmel is érzékeltem a tengert, és vártam, hogy megérintsen a feltámadó szél. De nem éreztem légmozgást. A bokrok hajladoztak, sőt, mintha ugráltak volna. Utoljára akkor éltem ilyet át, amikor fűvet szívtam. Kinyitottam a szemem, és láttam, hogy Valerie rémülten mered rám. Körülnéztem. Már minden mozgott körülöttünk. A kerítés, a fák, sőt, mintha a házak is kissé rázkódtak volna.

Feleszméltem. San Franciscóban vagyunk! Földrengés! Valerie riadtan kapaszkodott belém. Én pedig őbelé.